

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2004

2009

Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

2008/2160(INI)

21.1.2009

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

πού περιέχει πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς το Συμβούλιο σχετικά με την ενίσχυση της ασφάλειας και των θεμελιωδών ελευθεριών στο Διαδίκτυο
(2008/2160(INI))

Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Εισηγητής: Σταύρος Λαμπρινίδης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ	3
ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ (B6-0302/2008)	10
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....	12

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την ενίσχυση της ασφάλειας και των θεμελιωδών ελευθεριών στο Διαδίκτυο (2008/2160(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη την πρόταση σύστασης προς το Συμβούλιο που υπέβαλε ο Σταύρος Λαμπρινίδης εξ ονόματος της Ομάδας PSE σχετικά με την ενίσχυση της ασφάλειας και των θεμελιωδών ελευθεριών στο Διαδίκτυο (B6-0302/2008),
- έχοντας υπόψη το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, τη Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΑΔ) και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹, και ιδίως τις διατάξεις του σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, της ελευθερίας έκφρασης, του σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, καθώς και του δικαιώματος στην ελευθερία και ασφάλεια,
- έχοντας υπόψη την οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών², την απόφαση πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2008, για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τυγχάνουν επεξεργασίας στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις³, την οδηγία 2003/98/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Νοεμβρίου 2003, για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα⁴, την πρόταση της Επιτροπής της 13ης Νοεμβρίου 2007 σχετικά με οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τροποποίηση της οδηγίας 2002/22/EK για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, την οδηγία 2002/58/EK, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 σχετικά με τη συνεργασία στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών (COM(2007)0698), την οδηγία 2006/24/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών⁵, καθώς και τη γνώμη του Γενικού Εισαγγελέα της 14ης Οκτωβρίου 2008 στην Υπόθεση C-301/06, Ιρλανδία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου,
- έχοντας υπόψη την απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου 2005/222/ΔΕΥ της 24ης

¹ ΕΕ C 364, 18.12.2000, σελ.1.

² ΕΕ L 281, 23.11.1995, σελ. 31.

³ ΕΕ L 350, 30.12.2008, σελ. 60.

⁴ ΕΕ L 345, 31.12.2003, σελ. 90.

⁵ ΕΕ 2006 L 105, σελ. 54.

Φεβρουαρίου 2005 για τις επιθέσεις κατά των συστημάτων πληροφοριών¹, την απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου 2001/413/ΔΕΥ της 28ης Μαΐου 2001 για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας που αφορούν τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών², την απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου 2008/919/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την τροποποίηση της απόφασης πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας³, την ανακοίνωση της Επιτροπής της 22ας Μαΐου 2007 με τίτλο "Προς την κατεύθυνση γενικής πολιτικής σχετικά με την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο" (COM(2007)0267), καθώς και την πρόσφατη πρωτοβουλία για την ανίχνευση της σοβαρής εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας (όπως το σχέδιο "Check the Web"),

- έχοντας υπόψη τις εργασίες που έχουν εκτελεσθεί στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ), του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και των Ηνωμένων Εθνών (ΗΕ), τόσο όσον αφορά την καταπολέμηση της εγκληματικότητας και της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο, όσο και σε σχέση με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, μεταξύ άλλων και στο Διαδίκτυο⁴,
 - έχοντας υπόψη τις πιο πρόσφατες αποφάσεις των ευρωπαϊκών δικαστηρίων και των εθνικών συνταγματικών δικαστηρίων επί του θέματος, και ιδίως της απόφαση του Γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου, με την οποία αναγνωρίζεται διακριτό δικαίωμα προστασίας της εμπιστευτικότητας και της ακεραιότητας των συστημάτων πληροφορικής⁵,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 114, παράγραφος 3, και το άρθρο 94 του Κανονισμού του,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων και τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας (A6-0000/2008),
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι, όπως αποδεικνύει η εξέλιξή του, το Διαδίκτυο αναδεικνύεται σε απολύτως απαραίτητο εργαλείο για την προώθηση δημοκρατικών πρωτοβουλιών, σε νέο στίβο για την πολιτική ανταλλαγή απόψεων (π.χ. η-εκλογική εκστρατεία, η-ψηφοφορία), και σε καθοριστικό όργανο, σε παγκόσμιο επίπεδο, για την άσκηση της ελευθερίας της έκφρασης (π.χ. ιστολόγια) και για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων,
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι το Διαδίκτυο δίνει πλήρες νόημα στον ορισμό της ελευθερίας της έκφρασης, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως στη διάσταση "ανεξάρτητα από σύνορα",
- Γ. εκτιμώντας ότι η διαφάνεια, ο σεβασμός της ιδιωτικότητας και το περιβάλλον εμπιστοσύνης μεταξύ των συμμετόχων του Διαδικτύου πρέπει να θεωρούνται απολύτως απαραίτητα στοιχεία προκειμένου να οικοδομηθεί ένα βιώσιμο όραμα ασφάλειας για το

¹ EE L 69, 16.3.2005, σελ. 67.

² EE L 149, 2.6.2001, σελ. 1.

³ EE L 330, 9.12.2008, σελ. 21.

⁴ Πχ.: Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο της 23ης Νοεμβρίου 2001· Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Ατόμων σε σχέση με την Αυτόματη Επεξεργασία Προσωπικών Δεδομένων της 28ης Ιανουαρίου 1981.

⁵ BVerfG, 1 BvR 370/07, 27.2.2008, Absatz-Nr. (1 - 333).

Διαδίκτυο,

- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, μέσω της ελευθερίας που προσφέρει, το Διαδίκτυο έχει επίσης χρησιμοποιηθεί ως βήμα για τη διατύπωση βίαιων και αντιδημοκρατικών μηνυμάτων, όπως αυτά που παρακινούν σε τρομοκρατικές επιθέσεις, και ότι οι απειλές από την εγκληματικότητα του κυβερνοχώρου ευρύτερα έχουν αυξηθεί παγκοσμίως και θέτουν σε κίνδυνο άτομα (μεταξύ των οποίων παιδιά) και δίκτυα,
- Ε. εκτιμώντας ότι αυτά τα εγκλήματα πρέπει να απαντηθούν αποτελεσματικά και αποφασιστικά, χωρίς να αλλοιωθεί ο θεμελιωδώς ελεύθερος και ανοικτός χαρακτήρας του Διαδικτύου,
- ΣΤ. εκτιμώντας ότι, σε μια δημοκρατική κοινωνία, οι πολίτες είναι αυτοί που δικαιούνται να παρατηρούν και να κρίνουν καθημερινά τις ενέργειες και τις πεποιθήσεις των κυβερνήσεων τους και των ιδιωτικών εταιριών που τους παρέχουν υπηρεσίες, και όχι οι κυβερνήσεις ή οι εταιρίες που δικαιούνται να παρατηρούν και να κρίνουν καθημερινά τις ενέργειες και τις πεποιθήσεις των πολιτών τους· λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτή η αρχή απειλείται ολοένα και περισσότερο εξ αιτίας της ύπαρξης τεχνολογικά προηγμένων τεχνικών επιτήρησης, σε συνδυασμό με χαλαρούς νόμους που ορίζουν τα όρια της εφαρμογής τους,
- Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα τεχνολογικά άλματα ολοένα και περισσότερο καθιστούν δυνατή τη μυστική και ουσιαστικά ανεξιχνίαστη επιτήρηση των δραστηριοτήτων των πολιτών στο Διαδίκτυο· εκτιμώντας ότι απλώς και μόνο η ύπαρξη τεχνολογιών επιτήρησης δεν πρέπει να δικαιολογεί αυτόματα τις χρήσεις τους, αλλά ότι το προεξάρχον συμφέρον της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών πρέπει να καθορίζει τα όρια και τις επακριβείς συνθήκες υπό τις οποίες είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται παρόμοιες τεχνολογίες από τις δημόσιες αρχές ή από ιδιωτικές εταιρίες,
- Η. εκτιμώντας ότι πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, προκειμένου για δικαιώματα όπως η ελευθερία της έκφρασης ή ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής, οι παρεμβάσεις στην άσκηση παρόμοιων δικαιωμάτων μπορούν να επιβάλλονται από δημόσιες αρχές μόνο εάν είναι "σύμφωνες με το νόμο" και απαραίτητες και λελογισμένες σε μια δημοκρατική κοινωνία,
- Θ. εκτιμώντας ότι λόγω του παγκόσμιου, ανοικτού και συμμετοχικού χαρακτήρα του, το Διαδίκτυο απολαμβάνει κατά κανόνα ελευθερία, αλλά ότι τούτο δεν καταργεί την ανάγκη προβληματισμού (σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, σε δημόσιες και ιδιωτικές καταστάσεις) σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να γίνονται σεβαστές και να προστατεύονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες των χρηστών του Διαδικτύου,
- Ι. εκτιμώντας ότι ο η-αναλφαβητισμός θα αποτελέσει τον νέο αναλφαβητισμό του 21ου αιώνα· εκτιμώντας κατά συνέπεια ότι η εξασφάλιση του ότι όλοι οι πολίτες έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο είναι ισοδύναμη με την εξασφάλιση του ότι όλοι οι πολίτες έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, και ότι δεν επιτρέπεται κυβερνήσεις ή ιδιωτικές εταιρίες να στερούν εκδικητικά την εν λόγω πρόσβαση από τους πολίτες· ότι είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν ζητήματα που τώρα παρουσιάζονται, όπως η ουδετερότητα των δικτύων, η διαλειτουργικότητα, η παγκόσμια προσπελασιμότητα σε όλους τους διαδικτυακούς κόμβους, και η χρήση ανοικτών μορφών και προτύπων,

ΙΑ. εκτιμώντας ότι πρέπει να διατηρηθεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της επαναχρησιμοποίησης των πληροφοριών του δημόσιου τομέα, η οποία δημιουργεί χωρίς προηγούμενο ευκαιρίες για δημιουργικό και πολιτιστικό πειραματισμό και ανταλλαγές, αφενός, και της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αφετέρου,

1. απευθύνει τις ακόλουθες συστάσεις στο Συμβούλιο:

Πλήρης και ασφαλής πρόσβαση στο Διαδίκτυο για όλους

- (α) να υπάρξει συμμετοχή σε προσπάθειες ώστε το Διαδίκτυο να μετατραπεί σε σημαντικό εργαλείο ενδυνάμωσης των χρηστών, σε περιβάλλον που επιτρέπει την εξέλιξη προσεγγίσεων "από τα κάτω" και της η-δημοκρατίας, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι θα δημιουργηθούν ουσιαστικές δικλίδες ασφαλείας, δεδομένου ότι είναι δυνατόν να αναπτυχθούν στη σφαίρα αυτή νέες μορφές ελέγχου και λογοκρισίας· η ελευθερία και η προστασία της ιδιωτικής ζωής στην οποία απολαμβάνουν οι χρήστες στο Διαδίκτυο πρέπει να είναι πραγματικές και όχι πλασματικές·
- (β) να αναγνωριστεί ότι το Διαδίκτυο μπορεί να αποτελέσει εξαιρετική ευκαιρία για την ενίσχυση της ιδιότητας του ενεργού πολίτη και ότι, από την άποψη αυτή, ένα από τα κεντρικά στοιχεία είναι η πρόσβαση στα δίκτυα και στο περιεχόμενο· συνιστά το ζήτημα αυτό να αναπτυχθεί περαιτέρω με βάση την παραδοχή ότι ο καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στην κοινωνία των πληροφοριών και ότι οι θεσμοί και οι συμμετοχοί σε όλα τα επίπεδα έχουν γενική ευθύνη να βοηθούν σε αυτήν την εξέλιξη¹ έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν οι δίδυμες νέες προκλήσεις του η-αναλφαριθμητισμού και του δημοκρατικού αποκλεισμού στην ηλεκτρονική εποχή²·
- (γ) να εξασφαλιστεί, σε συνεργασία με άλλους εμπλεκόμενους παράγοντες, ότι η ασφάλεια, η ελευθερία της έκφρασης και η ιδιωτικότητα, καθώς και το ανοικτό πνεύμα στο Διαδίκτυο δεν θα προσεγγίζονται ως ανταγωνιστικοί στόχοι, αλλά αντιθέτως θα επιτυγχάνονται ταυτόχρονα στο πλαίσιο ενός συνολικού οράματος που θα δίνει ικανοποιητικές απαντήσεις σε όλες αυτές τις επιτακτικές ανάγκες·

Ισχυρή δέσμευση στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο

- (δ) να κληθεί η Προεδρία του Συμβουλίου και η Επιτροπή να προβληματιστούν σχετικά με μια συνολική στρατηγική για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο, συμπεριλαμβανομένων των τρόπων αντιμετώπισης του ζητήματος της "κλοπής ταυτότητας" σε επίπεδο ΕΕ·
- (ε) να ενθαρρυνθεί ο προβληματισμός σχετικά με την απαραίτητη συνεργασία μεταξύ παραγόντων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα στον τομέα αυτό και σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της επιβολής του νόμου·

¹ Βλέπε το Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας και το άρθρο του 5Α.

² Στο έγγραφο με τίτλο "Διαδίκτυο - ένας κρίσιμος πόρος για όλους" του Συμβουλίου της Ευρώπης με ημερομηνία 17 Σεπτεμβρίου 2008 τονίζεται επίσης ότι "η εξασφάλιση και προώθηση της ισοτιμίας και της συμμετοχής όσον αφορά το Διαδίκτυο αποτελεί απαραίτητο βήμα για την πρόοδο της ισοτιμίας και της συμμετοχής στην κοινωνία γενικά"·

- (στ) να συνεχιστεί το έργο που έχει αναληφθεί στο πλαίσιο του σχεδίου Check the Web και να προωθούνται ενέργειες που αποβλέπουν στη βελτίωση της κυκλοφορίας των πληροφοριών σχετικά με την εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο, όπως οι πρόσφατες πρωτοβουλίες για τη δημιουργία εθνικών μηχανισμών συναγερμού και ενός ευρωπαϊκού μηχανισμού συναγερμού για την αναφορά αδικημάτων που διαπράττονται στο Διαδίκτυο, υπό τον όρο ότι υπάρχουν οι απαραίτητες δικλίδες ασφαλείας·
- (ζ) να ενθαρρυνθούν προγράμματα για την προστασία των παιδιών και να διαπαιδαγωγηθούν οι γονείς τους όπως ορίζεται στο δίκαιο της ΕΕ σχετικά με τους νέους η-κινδύνους και να υπάρξει εκτίμηση αντικτύπου της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων προγραμμάτων μέχρι στιγμής·
- (η) να προχωρήσει η έγκριση της οδηγίας για τα ποινικά μέτρα που αποβλέπει στην ενίσχυση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας με παράλληλη απαγόρευση, κατά την επιδίωξη του σκοπού αυτού, της συστηματικής παρακολούθησης και επιτήρησης των δραστηριοτήτων όλων των χρηστών στο Διαδίκτυο, και εξασφάλιση ότι οι ποινές θα είναι αναλογικές προς τις διαπραττόμενες παραβάσεις· στο πλαίσιο αυτό, πρέπει επίσης να υπάρχει σεβασμός της ελευθερίας έκφρασης και του συνεταιρίζεσθαι των επιμέρους χρηστών και να καταπολεμούνται τα κίνητρα για παραβιάσεις των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στον κυβερνοχώρο, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων υπερβολικών περιορισμών πρόσβασης τους οποίους θέτουν οι ίδιοι οι κάτοχοι των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας·
- (θ) να εξασφαλιστεί ότι η έκφραση αμφιλεγόμενων πολιτικών αντιλήψεων μέσω του Διαδικτύου, μεταξύ άλλων και σε σχέση με την τρομοκρατία, δεν θα υπόκειται σε ποινική δίωξη·

Αδιάπτωτη προσοχή στην απόλυτη προστασία και την ενισχυμένη προώθηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο Διαδίκτυο

- (ι) να θεωρηθεί ότι η "ψηφιακή ταυτότητα" γίνεται ολοένα και περισσότερο τμήμα του "εαυτού" μας και ότι από αυτήν την άποψη αξίζει να προστατεύεται ικανοποιητικά και αποτελεσματικά από επεμβάσεις τόσο ιδιωτικών όσο και δημόσιων παραγόντων· να λαμβάνεται δεόντως υπόψη η σημασία της ανωνυμίας, της ψευδωνυμίας και του ελέγχου της ροής πληροφοριών για την ιδιωτικότητα και το γεγονός ότι πρέπει να παρέχονται στους χρήστες τα μέσα για την αποτελεσματική προστασία της·
- (ια) να αναγνωριστεί ο κίνδυνος που παρουσιάζουν οι μορφές προστασίας και ελέγχου του Διαδικτύου που αποβλέπουν επίσης στην καταγραφή κάθε "ψηφιακού βήματος" ενός χρήστη, με στόχο να δημιουργηθεί ένα προφίλ του χρήστη και να "βαθμολογηθεί"· να καταστεί σαφές ότι παρόμοιες τεχνικές πρέπει να αξιολογούνται πάντοτε με βάση την αναγκαιότητά τους και την αναλογικότητά τους στο φως των στόχων που επιδιώκουν να επιτύχουν· να τονισθεί επίσης η ανάγκη για ενισχυμένη επίγνωση συγκατάθεση κατόπιν ενημέρωσης των χρηστών σε σχέση με τις η-δραστηριότητές τους (π.χ. η περίπτωση των κοινωνικών δικτύων)·

- (ιβ) να εξεταστούν και να προδιαγραφούν όρια στην "συγκατάθεση" που μπορούν να απαιτούν και να αποσπών από τους χρήστες είτε οι κυβερνήσεις είτε ιδιωτικές εταιρίες, προκειμένου αυτοί να παραιτούνται από ένα μέρος της ιδιωτικότητάς τους, δεδομένου ότι υπάρχει σαφής ανισομέρεια διαπραγματευτικής ισχύος και γνώσεων μεταξύ των επιμέρους χρηστών και των εν λόγω οντοτήτων·
- (ιγ) να περιοριστούν αυστηρά και να οριοθετηθούν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες μια ιδιωτική εταιρία του Διαδικτύου είναι δυνατόν να υποχρεωθεί να αποκαλύψει δεδομένα σε κρατικές αρχές·
- (ιδ) να καταδικαστεί η λογοκρισία που επιβάλλεται από τις κυβερνήσεις στο περιεχόμενο που είναι δυνατόν να αναζητηθεί σε ιστοθέσεις του Διαδικτύου, ιδίως όταν τέτοιοι περιορισμοί μπορούν να "παγώνουν" τον πολιτικό λόγο·
- (ιε) να κληθούν τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι η ελευθερία έκφρασης δεν υπόκειται σε αυθαίρετους περιορισμούς από τη δημόσια και/ή την ιδιωτική σφαίρα και να αποφεύγουν κάθε διοικητικό ή νομοθετικό μέτρο που θα μπορούσε να λειτουργήσει κατασταλτικά στον λόγο που αρθρώνουν οι επιμέρους χρήστες·
- (ιστ) επισύρει την προσοχή στο γεγονός ότι η ανάπτυξη του "Διαδικτύου των πραγμάτων" δεν πρέπει να παρακάμπτει την προστασία των δεδομένων και των δικαιωμάτων των πολιτών·
- (ιζ) να ενθαρρυνθεί η προώθηση της αρχής της "ιδιωτικότητας βάσει σχεδιασμού", σύμφωνα με την οποία οι απαιτήσεις ιδιωτικότητας και προστασίας των δεδομένων πρέπει να εισάγονται στο συντομότερο δυνατό στάδιο στον κύκλο ζωής των νέων τεχνολογικών εξελίξεων·

Διεθνή εγχειρήματα

- (ιη) να ζητηθεί επιμόνως από όλους τους παράγοντες του Διαδικτύου να συμμετάσχουν στη συνεχιζόμενη διαδικασία για τον "Χάρτη των Δικαιωμάτων του Διαδικτύου" που στηρίζεται στα υφιστάμενα θεμελιώδη δικαιώματα, θα προωθεί την επιβολή τους και θα καλλιεργεί την αναγνώριση αρχών που τώρα εμφανίζονται· από την άποψη αυτή, ηγετικό ρόλο έχει να διαδραματίσει ο δυναμικός συνασπισμός για τον Χάρτη των Δικαιωμάτων του Διαδικτύου·
- (ιθ) να εξασφαλιστεί ότι, στο πλαίσιο αυτό εξετάζεται μια πολυσυμμετοχική και πολυεπίπεδη πρωτοβουλία προσανατολισμένη στις διεργασίες και ένα μείγμα μεταξύ παγκόσμιων και τοπικών πρωτοβουλιών για τον καθορισμό και την προστασία των δικαιωμάτων των χρηστών του Διαδικτύου έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η νομιμότητα, η υπευθυνότητα και αποδοχή της διαδικασίας·
- (κ) να ενθαρρυνθεί η ενεργός συμμετοχή της ΕΕ σε διάφορα διεθνή βήματα που ασχολούνται με τις παγκόσμιες και τις τοπικές πτυχές του Διαδικτύου, όπως το Φόρουμ Διακυβέρνησης Διαδικτύου (IGF)·
- (κα) να συμμετάσχει το Συμβούλιο μαζί με όλους τους αρμόδιους παράγοντες της ΕΕ στη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Φόρουμ Διακυβέρνησης Διαδικτύου το οποίο θα

πραγματοποιήσει απολογισμό της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί από τα εθνικά Φόρουμ, θα λειτουργεί ως περιφερειακός πόλος και θα αναμεταδίδει αποτελεσματικότερα τα ζητήματα, τις θέσεις και τον προβληματισμό πανευρωπαϊκής κλίμακας στα επικείμενα διεθνή Φόρουμ.

ο

ο ο

2. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει την παρούσα σύσταση στο Συμβούλιο και, για ενημέρωση, στην Επιτροπή.

11.6.2008

ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ (B6-0302/2008)

σύμφωνα με το άρθρο 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού

του Σταύρου Λαμπρινίδη

σχετικά με την ενίσχυση της ασφάλειας και των θεμελιωδών ελευθεριών στο διαδίκτυο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΑΔ) και το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ειδικότερα δε τα άρθρα του σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης και το σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής,
 - έχοντας υπόψη τις πρόσφατες πρωτοβουλίες για την ανίχνευση της σοβαρής εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας (το σχέδιο Check the web), καθώς και την πρόσφατη πρόταση τροποποίησης της απόφασης-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, καθώς και την πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας 2002/58 σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών,
 - έχοντας υπόψη τις εργασίες που έχουν δρομολογηθεί στο Συμβούλιο της Ευρώπης, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ), τόσο όσον αφορά την καταπολέμηση της εγκληματικότητας και της εγκληματικότητας τον κυβερνοχώρο, όσο και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, μεταξύ άλλων και στο διαδίκτυο,
 - έχοντας υπόψη τις πρόσφατες αποφάσεις των ευρωπαϊκών δικαστηρίων και των εθνικών συνταγματικών δικαστηρίων επί του θέματος, ειδικότερα δε, την απόφαση του γερμανικού συνταγματικού δικαστηρίου (BVerfG) που αναγνωρίζει ένα ξεχωριστό δικαίωμα προστασίας του εμπιστευτικού χαρακτήρα και της ακεραιότητας των συστημάτων πληροφορικής,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού του,
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι το διαδίκτυο έχει καταστεί ένα ουσιαστικό εργαλείο σε παγκόσμιο επίπεδο, τόσο για την ανάπτυξη της ελευθερίας της έκφρασης, όσο και για την άνθηση των οικονομικών δραστηριοτήτων· ότι στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντικό να μην περιορισθούν οι δυνατότητες που προσφέρει το εργαλείο αυτό από τον αγώνα κατά της εγκληματικότητας και των καταχρήσεων εκ μέρους δημοσίων αρχών και ιδιωτών,
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι λόγω της πλανητικής του διάστασης, της ταχείας εξέλιξής του και των τεχνικών ιδιαιτεροτήτων του, το φαινόμενο του διαδικτύου δύσκολα μπορεί να

ενταχθεί στο αποκλειστικό εθνικό δίκαιο και ότι ως εκ τούτου θα πρέπει να αναληφθούν πρωτοβουλίες, κυρίως σε διεθνές επίπεδο, με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων, τόσο εκείνων που αφορούν στην ασφάλειά τους, όσο και εκείνων που προστατεύουν τις ελευθερίες τους και εκείνων που άπτονται της προστασίας της ιδιωτικής τους ζωής,

1. απευθύνει στο Συμβούλιο τις ακόλουθες συστάσεις, προκειμένου να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για:
 - α) μια προοδευτική προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών εντός της ΕΕ, όσον αφορά τις απαιτήσεις που συνδέονται με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο διαδίκτυο·
 - β) να επιτευχθεί η ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊών νομοθετών, καθώς και μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών δικαστικών αρχών,
 - γ) να ευνοηθεί ο διάλογος μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων και όσων αφορά το φαινόμενο του διαδικτύου, κυρίως των φορέων εκμετάλλευσης και των χρηστών του διαδικτύου,
 - δ) να ευνοηθεί η σύναψη των αναγκαίων σε διεθνές επίπεδο συμφωνιών, τόσο σε διμερές (κυρίως οι διατλαντικές σχέσεις) όσο και σε πολυμερές επίπεδο (οι πρωτοβουλίες σε επίπεδο Συμβουλίου της Ευρώπης, ΟΟΣΑ και ΟΗΕ)·
2. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει την παρούσα σύσταση στο Συμβούλιο και, για ενημέρωση, στην Επιτροπή.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Θεμελιώδη δικαιώματα στο Διαδίκτυο – ενισχυμένα και απειλούμενα ταυτοχρόνως

Ζούμε σε μια εποχή όπου ο καθένας, από τις κυβερνήσεις έως την αστυνομία, τις ιδιωτικές εταιρίες, ακόμη και τους εγκληματίες, επιδιώκει την όσο το δυνατό μεγαλύτερη πρόσβαση στα ιδιωτικά ηλεκτρονικά μας δεδομένα. Ειδικότερα το Διαδίκτυο προσφέρει λεπτομέρειες για την ιδιωτική ζωή μας οι οποίες ήταν αδιανόητες προηγουμένως· ακόμη και ένα απλό κλικ σε έναν ιστότοπο παράγει δεδομένα τα οποία θα μπορούσαν ενδεχομένως να χρησιμοποιήσουν ή να καταχραστούν οι υπεύθυνοι μάρκετινγκ, οι υπηρεσίες συλλογής πληροφοριών ή οι κλέφτες ταυτότητας.

Έτσι, το να εξασφαλιστεί η προστασία του **θεμελιώδους δικαιώματος στην ιδιωτικότητα** στο Διαδίκτυο είναι ένα από τα πλέον επείγοντα καθήκοντα που αντιμετωπίζουμε ως νομοθέτες. Πρόκειται επίσης για μια από τις πιο ακανθώδεις δεοντολογικές, νομικές, τεχνολογικές και πολιτικές προκλήσεις που έχουν αντιμετωπίσει ποτέ οι κοινωνίες μας.

Είναι σαφές στον καθένα ότι το Διαδίκτυο μπορεί να αποτελέσει εργαλείο επέκτασης των θεμελιωδών μας δικαιωμάτων, δεδομένου ότι μας ενδυναμώνει με απεριόριστες πληροφορίες και μας συνδέει με άτομα και κοινότητες από ολόκληρο τον κόσμο. Λιγότερο σαφές έχει γίνει σε πολλούς ότι, στη διαδικασία αυτή, το Διαδίκτυο αποτελεί επίσης ένα σοβαρότατο κίνδυνο για τα θεμελιώδη δικαιώματα μας, δεδομένου ότι ενδεχομένως μας εκθέτει σε ύπουλη επιτήρηση, ενώ παράλληλα χρησιμεύει ως εργαλείο για εγκληματίες ακόμη και τρομοκράτες. Και το λιγότερο σαφές από όλα είναι πώς μπορούμε να ρυθμίσουμε το Διαδίκτυο με τέτοιο τρόπο ώστε να μας επιτρέπει να αντλούμε τα οφέλη του, περιορίζοντας παράλληλα τους απολύτως υπαρκτούς σοβαρούς κινδύνους κατάχρησης. Αυτός ο υπολογισμός δυσχεραίνεται ακόμη περισσότερο εξαιτίας της εγγενούς φύσης του Διαδικτύου που είναι ένα αποκεντρωμένο δίκτυο καθοδηγούμενο από τους χρήστες, το οποίο δεν ελέγχεται από καμιά κυβέρνηση και υπερβαίνει σχεδόν όλα τα σύνορα.

Κατά συνέπεια, η ανά χείρας έκθεση επιδιώκει να καταδείξει πώς μπορούμε να προστατέψουμε και να προωθήσουμε τις θεμελιώδεις ελευθερίες των ατόμων σε ένα διαδικτυακό περιβάλλον. Στα βασικά στοιχεία της απάντησής μας, πρέπει να συγκαταλέγονται :

- η συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων
- η δράση σε διάφορα επίπεδα, με αξιοποίηση των υφιστάμενων εθνικών, περιφερειακών και διεθνών μηχανισμών και παρατήρηση του πώς εφαρμόζονται αυτοί στη σημερινή νομοθετική πρακτική·
- η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, και
- η ανταπόκριση στις ανάγκες και τα προβλήματα διαφόρων τύπων χρηστών του Διαδικτύου και πολλών (και συνεχώς εξελισσόμενων) ειδών διαδικτυακών δραστηριοτήτων.

Η επίτευξη της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ ιδιωτικότητας και ασφάλειας βρίσκεται στην καρδιά της αποστολής μας. Θα απαιτήσει συνεχή επαγρύπνηση και αναστόχευση, έτσι ώστε να μπορούμε διαρκώς να συμβαδίζουμε με την ακατάσχετη πρόοδο της τεχνολογίας. Πρέπει

να εξετάζουμε προσεκτικά ανησυχίες ασφαλείας κάθε είδους, από ζητήματα εθνικής ασφάλειας, έως την ασφάλεια και αξιοπιστία των δικτύων μας και την προσωπική ασφάλεια των ατόμων που μοιράζονται τα δεδομένα τους στο Διαδίκτυο. Εάν η μέριμνα για ένα ασφαλέστερο Διαδίκτυο αποτελεί θεμιτό στόχο των κοινωνιών μας, τότε πρέπει να αντιμετωπίσουμε και να περιορίσουμε τη χρήση των τεχνικών επιτήρησης και παρακολούθησης που θα μπορούσαν να απειλήσουν τις θεμελιώδεις ελευθερίες μας, ιδίως όταν η αναγκαιότητα η αναλογικότητα και η αποτελεσματικότητά τους αμφισβητούνται. Η ευελιξία, η προσαρμοσιμότητα και η λογοδοσία πρέπει να είναι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα κάθε νομοθεσίας και κάθε προγράμματος που θα αναπτύξουμε, έτσι ώστε αυτά να μπορούν πάντοτε να βρίσκονται ένα βήμα μπροστά από τις εξελισσόμενες τεχνολογίες.

Το Διαδίκτυο μπορεί επίσης να ενισχύσει σε σημαντικό βαθμό άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως είναι η ελευθερία του λόγου, της πολιτικής δράσης και του συνεταιρίζεσθαι – αλλά εξίσου εύκολα μπορεί και να τις υπονομεύσει. Πρόσφατο παράδειγμα αυτής της συζήτησης ήταν η νομοθετική πρωτοβουλία για την παρακολούθηση του λόγου στο Διαδίκτυο με στόχο την πρόληψη τρομοκρατικών επιθέσεων. Πρόκειται για κλασσικό παράδειγμα νομοθεσίας η οποία, αν δεν έχει προσαρμοσθεί πολύ στενά στην επίτευξη των στόχων της, θα μπορούσε να ανοίξει την πόρτα σε επιτήρηση μαζικής κλίμακας, "παγώνοντας" έτσι τον πολιτικό λόγο των ατόμων που βρίσκονται στην καρδιά μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

Η εξεύρεση της σωστής ισορροπίας σε παρόμοια ζητήματα έχει κεφαλαιώδη σημασία. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το Διαδίκτυο έχει εφοδιάσει τους εγκληματίες με ένα ισχυρό νέο οπλοστάσιο εργαλείων και είναι επίσης αναμφίβολο ότι πρέπει να εμποδιστούν οι τρομοκράτες από το να χρησιμοποιήσουν το Διαδίκτυο για το σχεδιασμό και την εκτέλεση επιθέσεων. Παρομοίως, οι κοινωνίες μας δικαίως απαιτούν να κατασταλεί η παιδική πορνογραφία στο Διαδίκτυο. Τέτοιοι εγκληματίες που δημιουργούν απτούς κινδύνους, αμβλύνουν την αντίσταση των πολιτών μας σε αστυνομικές εκκλήσεις για ευρείας κλίμακας επιτήρηση του Διαδικτύου – το οποίο από τη φύση του είναι "μη απτό". Πρέπει να αντισταθούμε σε αυτή την τάση. Οι νόμοι μας πρέπει να είναι αποτελεσματικοί για την καταπολέμηση του εγκλήματος, όχι όμως και υπερβολικοί. Το Διαδίκτυο, εξ αιτίας της πιο άμορφης και μη απτής φύσης του, είναι εκτεθειμένο σε τέτοιες υπερβάσεις. Για παράδειγμα, λίγοι άνθρωποι θα αποδέχονταν την έννοια ότι η αστυνομία ή οι εταιρείες μάρκετινγκ θα μπορούσαν να ανοίγουν κάθε γράμμα που αποστέλλεται μέσω του ταχυδρομείου για να ελέγξουν το περιεχόμενό του. Παρόμοια επαγρύπνηση απαιτείται για την προστασία του περιεχομένου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Ωστόσο, ο λόγος μπορεί να παγώσει και η ιδιωτικότητα να προσβληθεί όχι μόνο από δημόσιες αρχές που κυνηγούν εγκληματίες αλλά και από ιδιωτικές εταιρίες του Δικτύου που κυνηγούν τα κέρδη. Η νεότερη τάση όταν συμβαίνει κάτι τέτοιο και συνήθως μόνο αφού οι εταιρίες ληφθούν επ' αυτοφώρω να συλλέγουν, να αποθηκεύουν και να χρησιμοποιούν τα δεδομένα μας χωρίς τη δική μας άδεια, είναι να ζητείται η "**συγκατάθεση**" του χρήστη (είτε σε ενεργητική είτε σε παθητική βάση) για τη χρήση των δεδομένων του.

Πρέπει να αναρωτηθούμε "**ποιά είναι τα όρια της συγκατάθεσης;**" Το ερώτημα αυτό ισχύει τόσο σε σχέση με το τί μπορεί να ζητεί μια εταιρία από τον χρήστη να αποκαλύψει όσο και σε σχέση με το βαθμό που ένα άτομο επιτρέπεται να εκχωρεί τμήμα της ιδιωτικότητάς του και άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων του προκειμένου να λάβει ορισμένες διαδικτυακές

υπηρεσίες ή προνόμια.

Οι απαντήσεις σε αυτές τις ερωτήσεις δεν είναι τόσο απλές. Σε έναν άλλο τομέα, στον τομέα της εργατικής νομοθεσίας, οι κοινωνίες μας έχουν συμφωνήσει ότι υπάρχουν όρια στη συγκατάθεση των ατόμων σε σχέση με την ιδιωτική ζωή τους. Για παράδειγμα, στα περισσότερα κράτη μέλη το εργατικό δίκαιο και οι συμφωνίες των συλλογικών συμβάσεων, προσδιορίζουν τις ανώτατες ώρες εργασίας, τον ελάχιστο μισθό ή άλλα εργατικά δικαιώματα, τα οποία δεν είναι δυνατόν να ζητηθεί από τα άτομα να "παραχωρήσουν μέσω διαπραγματεύσεων" στους εργοδότες τους. Ο λόγος είναι απλός: θεωρείται δεδομένο ότι δεν υπάρχει ισορροπία δυνάμεων μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου και κατά συνέπεια δεν είναι δυνατόν να δοθεί ή να αποσπαστεί σε ίση βάση η "συγκατάθεση". Ένας άλλος λόγος είναι ότι έχουμε επίσης αποφασίσει ότι πρέπει να αποτρέψουμε έναν "ανταγωνισμό προς τα κάτω" σε ολόκληρο το σώμα των εργατικών δικαιωμάτων, που θα μπορούσε να δημιουργηθεί αν ορισμένοι επί μέρους εργαζόμενοι είχαν το δικαίωμα ή "εξαναγκάζονταν" να παραχωρήσουν μέσω διαπραγματεύσεων ορισμένα δικαιώματά τους.

Παρόμοιο χάσμα εξουσίας και γνώσεων υπάρχει και στο Διαδίκτυο. Η δύναμη, οι γνώσεις και τα συμφέροντα των εταιριών και των κυβερνήσεων υπερσχύουν συντριπτικά σε σχέση με τον επί μέρους χρήστη, όπως και ο κίνδυνος της προσφοράς "φθηνότερων" (και κατά συνέπεια "ελκυστικότερων" για ορισμένους χρήστες) διαδικτυακών υπηρεσιών σε αντάλλαγμα για χαμηλότερη προστασία της ιδιωτικότητας. Ο εισηγητής είναι πεπεισμένος ότι η επόμενη μάχη στο θέμα της ασφάλειας και της ιδιωτικότητας του Διαδικτύου θα έχει ως αντικείμενο τα όρια της "συγκατάθεσης" που επιδιώκουν οι κυβερνήσεις και οι ιδιωτικές εταιρίες.

Το ζήτημα πρέπει να μας ενδιαφέρει βάσιμα διότι στη σημερινή Ευρώπη ο "μεγάλος αδελφός" δεν θα έρθει με τη μορφή κάποιου αυταρχικού καθεστώτος· θα έρθει, αν έρθει, αθόρυβα και με την "συγκατάθεσή" μας.

Τέλος, **το δικαίωμα στην εκπαίδευση και το δικαίωμα πρόσβασης στο Διαδίκτυο** είναι δύο επιπλέον δικαιώματα τα οποία πρέπει να προωθούνται αυτοτελώς, αλλά και τα οποία θα μπορούσαν επίσης να απειληθούν σε συνάρτηση με την καταπολέμηση του εγκλήματος στο Διαδίκτυο. Ο η-αναλφαβητισμός θα είναι ο νέος αναλφαβητισμός του 21ου αιώνα. Όπως κάθε παιδί σήμερα έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και κάθε ενήλικος στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, έτσι και κάθε άτομο σε όλη τη διάρκεια ζωής του πρέπει να έχει το δικαίωμα πρόσβασης σε υπολογιστές και στο Διαδίκτυο. Οι κυβερνήσεις πρέπει να εξασφαλίσουν παρόμοια πρόσβαση ακόμα και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές τους και στους πιο φτωχούς πολίτες· επιπλέον, δεν είναι δυνατόν η πρόσβαση να αφαιρείται ως "τιμωρία" για παραβάσεις των πολιτών. Άνθρωποι από κάθε τομέα της ζωής και από κάθε περιοχή και πολιτισμό πρέπει να είναι σε θέση να επωφελούνται από την πλατιά ποικιλία υπηρεσιών που προσφέρει το Διαδίκτυο. Με τον τρόπο αυτό μπορούν να συνεχίσουν την προσωπική τους ανάπτυξη, να επιδίδονται σε εκπαιδευτικές, επαγγελματικές και προσωπικές σχέσεις και να επιδιώκουν οικονομικές ευκαιρίες αξιοποιώντας στο έπακρο όλες τις δυνατότητες που προσφέρουν οι τεχνολογίες μας και η νομοθεσία μας.